

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
litna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 36.

Sreda, 4. maja 1932.

Leto VII.

Za odpravo krize.

Glede gospodarske in socialne krize, ki že resnično poseza v obstoj človeštva, smo že navajali mnoga naziranja iz vrst delavstva, kapitalistov in sociologov. Smatrati se morejo ta naziranja bolj ali manj resna, vsekakor pa aktualna.

Danes pa objavljamo po »Jutru« povsem novo naziranje finančnika, o katerem pa ne moremo trditi, ali je resno ali le satira in dovtip. Resnica pa je, da so med ljudmi tudi taka naziranja, ki prav jasno kažejo, s kakšnega stališča se presoja človeštvo.

V navedenem listu čitamo:

»Neki finančnik, ki je pred kratkim obiskal Prago, se je izrazil napram novinarjem, ki so ga intervjuvali, da je najhujše zlo sedanje časa »prekleti napredek medicine«. Človeško življenje se je podaljšalo za najmanj dvajset let. To ima za posledico, da sedijo na vseh razpoložljivih mestih starci, mladina pa ne najde nobenega prostega mesta. Revolucionarne stranke v Nemčiji, Avstriji in drugih državah, ki povzročajo toliko nemira in negotovosti, sestojijo po večini iz ljudi, ki ne najdejo dela, ker postajajo starci prestari.

Slično misel je izrazil v zadnji številki šanghajske revije »Far Eastern Riview« Američan George Bronson Rea. Ta razpravlja o vzrokih kitajsko-japonskega spora in ugotavlja, da tičijo predvsem v neznanosti produkciji otrok v Vzhodni Aziji. Vzhodni Azijati, Kitajci kakor Japonci, so vdani časčenju prednikov in menijo, da jih čakajo na onem svetu najhujše kazni, če bi pustili, da družina izumre. Zato dajo življenje tolikim otrokom, kolikor jih le morejo vsaj bomo prehraniti; vsak Kitajec, ki je količkaj imovit, si vzame pol tuceta ali več — žen. Družine s petdeset otroki niso nič redkega. A napredek zdravniške vede in higijene ohranjuje tem otrokom življenje. Tako nastaja nepopisna preobliudenost teh dežel, katere si Evropejec ne more niti predstavljati.

Vzhodna Sibirija, Mandžurija in Mongolija so edine dežele, kjer bi bilo še nekaj časa prostora za milijone ljudi. Kitajce cenijo na 500 milijonov duš, Japonci narasejo vsako leto najmanj na milijon duš. Korejci so se pod japonsko vlado in z uvedbo modernih sanitetnih odredb v 20 letih pomnožili na 20 milijonov duš — sedemkrat hitreje nego znaša povprečna evropska porast. Rea, dasi Američan, zagovarja japonsko stališče v kitajsko-japonskem sporu, ker se mu Japonci vidijo civilizatorično najvrednejše ljudstvo na Vzhodu.

Kakor je napredek tehnike pri nas spravil na beraško palico in v glad milijone industrijskih delavcev in malih kmetov, tako je napredek medicine pri nas in na Vzhodu vodil do nezasišane preobliudenosti. Prej so tuberkuloza, kolera, kuga, davica, sifilis, porodna mrzlica, legar, glad, poplave decimiral prebivalstvo in ustvarjali možnost za dihanje. To sta odpravili tehnika in medicina. Narava pa se maščuje s tem, da izroča cela ljudstva bedi in revolucionarnemu razdoru. Socialna politika in medicina bi morali izumiti še mnogokaj, da bi prehranili milijone, ki so z novimi izumi izgubili delo.

Taki nazori, to ve vsak čitatelj sam, niso redki.

Francija krene na levo.

Odločitev še le pri ožjih volitvah dne 8. maja t. l.

Pruske volitve na volitve v francoske zbornice dne 1. maja t. l. niso prav mnogo vplivale. Razvidno je to, ker je bila udeležba volilcev razmeroma majhna. Volilo je le okoli 75 odstotkov volilcev po mestih, drugod pa povsod še toliko ne. Kandidiralo je 3517 kandidatov. Prejšnja zbornica je imela 612 poslancev, a nova jih bo imela 615. Pri nedeljskih volitvah je bilo izvoljenih komaj ena tretjina poslancev, tako da pade odločitev šele v nedeljo, dne 8. t. m., pri ožjih volitvah. Število kandidatov označuje veliko strankarsko razcepljenost v Franciji, kar pomeni, da se nahaja Francija v stadiju političnega preporoda na desno ali levo. Iz poteka prvih volitev je celo težko ugibati, kam pravzaprav hoče Francija politično, ker so bile volitve razmeroma mirne.

Za francoske politične organizacije je najbolj značilno dejstvo, da stranke večinoma lokalno odločajo o taktiki ter odstopajo svojo pozicijo levice ali desnice. Že pri prvih volitvah so zlasti levičariji kooperirali in prav verjetno je, da se pri ožjih volitvah politika francoskega naroda še izraziteje izreče za to ali ono politiko, kar je po volilnem redu dopustno.

Leta 1928 je bilo pri prvih poslanskih volitvah zasedenih 187 mandatov, a letos 241. Iz tega že odseva delna konsolidacija strankarstva. V

nedeljo, dne 8. t. m., pa se bo volilo v ožjih volitvah še 356 poslancev, ki še lahko bistveno izpremenijo politično lice francoskega parlamenta.

Zdi se, da so prav mednarodni politični problemi, ki jih je pokrenil Briand in sedanja vlada vzrok, da so francoske volitve izgubile za narod na važnosti, ki jo imajo. Dejstvo pri prvih volitvah pa je, da so desničarske stranke mnogo izgubile na terenu in je mnogokrat odvisno le od par glasov pri ožjih volitvah, v koliko bo parlament šel na levo. Vse je odvisno od discipline levičarskih strank, ki so pri prvih volitvah dobile precej moralne opore s svojim uspehom.

Rezultat nedeljskih volitev je naslednji, in sicer so dobili mandator:

konzervativci: 3 (neodločeno 3, dosedaj so imeli 6);
republikanci: 72 (neodločeno 47, dosedaj so imeli 146);
republikanska leвица: 32 (neodločeno 56, dosedaj so jih imeli 88);
radikalni republikanci: 24 (neodločeno 60, dosedaj so jih imeli 84);
radikalni socialisti (Herriot): 60 (neodločeno 48, dosedaj 108);
republikanski socialisti: 17 (neodločeno 31, dosedaj 48);
socialisti (Leon Blum): 41 (neodločeno 72, dosedaj 113);
komunisti: 2 (neodločeno 10, dosedaj so imeli 12).

Redukcija rudarjev v Hrastniku in na Ojstrem

S prvim majem je bilo reduciranih v kopih v Hrastniku in Ojstrem 260 rudarjev. Izprememba se je izvršila le v toliko, da se je 18 reducirancev zamenjalo z 18 socialno šibkejšimi in potrebnejšimi. Ti zapuste dele dne 15. t. m.

V soboto je pa bil nabit razglas,

da se od reduciranih sprejme zopet v začasno službo 60 rudarjev. Družba reduciranih rudarjev zaenkrat ne bo silila, da se izselijo iz rudniških stanovanj, vsaj tri mesece. Skrb občine bo predvsem, da kaj ukrene za nezaposlene.

Kaj bo s prusko vlado?

Predsednik Braun je odločen, da odstopi, če se do 24. maja ne najde možnost sestave večine v novem parlamentu. Značilno je, da nemški nacionalci nac. socialistom ne zaupajo ter menijo, da bi tudi novo vlado utegnili tvoriti socialni demokrati in centrum, ki bi jih nemški nacionalci eventualno podpirali.

Centrum in nacionalni socialisti v Prusiji.

Pogajanja med pruskimi nacionalnimi socialisti in centrumom so se z ozirom na važno vprašanje Brüningove državne kakor tudi zunanje politike prepustila državnemu vodstvu centroma. Zunanja politika Nemčije se bo razčistila šele z lausansko konferenco, zato bodo pogajanja trajala dalje časa. Sklep centroma je zbudil v Nemčiji izredno pozornost.

40 urni teden uvedejo v Nemčiji.

Nemška državna vlada izdeluje zasilno naredbo, s katero se uvede za gotove industrije obvezni maksimalni 40 urni teden. Predvsem bo veljala naredba za rudarstvo, ke-

mično industrijo, papirno industrijo, razmnoževalne obrti (tisk itd.), stavbstvo, kamnarstvo in dela z zemljo, stavbarsko obrt in pivovarstvo.

Razpust avstrijskega parlamenta?

Pod vplivom nacionalnih socialistov je bil stavljen predlog za razpust avstrijskega parlamenta. Večina parlamenta je pa odločno proti takojšnjemu razpustu. Zlasti se razpustu upirajo krščanski socialisti. Kanceler Buresch bi v tem primeru obdržal svoje mesto le, če bi mu dal za dobo do volitev parlament izredna pooblastila.

Francija se upira, pravi Stimson.

V Ženevo je bila sklicana konferenca veselj, ki bi se je udeležil tudi ameriški delegat Stimson in ki naj bi rešila evropski finančni problem. Konferenca pa ne bo, ker je Tardieu obolev. Stimson se je nato vrnil v Ameriko ter izjavil, da je mislil, da je Evropa zrela za sporazum. Sedaj se je pa prepričal, da zlasti Francija noče kompromisa v vprašanju razorožitve. Prepričal se je, da se ne da ničesar napraviti.

Boj proti socialni politiki na celi črti.

(Po Pavlu Szende-ju.)

(Konec.)

Nemčija je klasična dežela boja proti socialni politiki prve vrste. Večina meščanskega časopisja, skoro vsa interesna zastopstva težke industrije, veliko število vseučilišnih profesorjev, skuša prikazati socialno politiko in podporo za nezaposlene kot delo satana, kot najradikalnejše zlo, greh, kot izvor vsega zla. Če bi se socialna politika odpravila, tedaj bi že naslednji dan nastal čudež in krize bi ne bilo več. Nacionalni socialisti in hakenkreuzlerji vseh smeri hočejo delavstvo prepričati, da je socialna politika in podpora za nezaposlene njih največji sovražnik ter da morajo predvsem zahtevati odpravo vseh teh ustanov v interesu delavstva. In res ne moremo tajiti, da dobe manjše kroge delavstva, ki to verujejo. To tem lažje, ker nezaposleni, ki so že leta izven produktivnega življenja in predvsem mladina, ki ji vladajoča kriza sploh zabranjuje, da bi vstopila v pridobitno življenje, izgubi stik s praktičnim življenjem in se sprizani v svojem obupu polagoma s programi, ki sicer v realnem življenju nič ne pomenijo, pač pa obljubujejo čudeže in nemogočo rešitev. Različne zasilne odredbe sedanje nemške vlade so utesnile socialnopolitične pravice delavstva, toda bistveni deli so še nedotaknjeni in v njih obrambo je potrebna skrajna požrtvovalnost. Čim nastopi vsaj nekoliko omiljenja splošnega položaja, potem ne bo težko izgubljeno zopet izvojevati. Tudi med inflacijsko dobo so bili delavci prisiljeni, da so izgubili mnogo socialnopolitičnih pridobitev, toda po stabilizaciji veljavne, ko je obenem nastopila ugodna svetovna konjunktura, delavstvo ni pridobilo nazaj le izgubljenih pravic, marveč si je izbojevalo še nove važne pridobitve.

Francija je nehala biti dežela srečnih; število nezaposlenih in zaposlenih le deloma je naraslo na poldrug milijon. Zaradi tega je zavladala med vodilnimi političnimi in gospodarskimi krogi velika nervoznost. Znano je, kako težki so bili boji za obvezno socialno zavarovanje v Franciji. V socialnopolitični zakonodaji se podpora za nezaposlene sploh ni upoštevala. Ko je pa 1927 po stabilizaciji franka nastopila velika nezaposlenost, sta bila vlada in parlament prisiljena zopet razpravljati o problemu nezaposlenosti. Obvezno zavarovanje je bilo sicer odklonjeno, bile so pa v vseh večjih mestih in v večini departementov (okrožjih) ustanovljene pomožne blagajne; država je obljubila subvencijo, za ostalo podporo so morale skrbeti občine. Podpore so bile, razumljivo, nizke. V nekaj mesecih je nezaposlenost minila in pozabilo se je tudi na pomožne blagajne. Sedaj pa, ko zopet narašča kriza, je bila vlada prisiljena, da je izvedla reaktiviranje teh pomožnih blagajn in parlament je nedavno sklenil, da izplača subvencijo tem pomožnim blagajnam v znesku šeststotisoč frankov. Veliko časopisje denarnih sil je moralo zaradi tega podvojiti borbo proti socialnemu zavarovanju. In če se mu ne posreči poslabšati socialnega zavarovanja, hoče podjetništvo prepričati vsaj uvedbo zavarovanja za nezaposlene. V Franciji se bližajo parlamentarne volitve. Zato se pa desničarske stranke ne upajo pokazati jasno svojega sovražstva

do socialne politike. Tudi aprila meseca 1928, tri tedne pred splošnimi volitvami, je bilo v vsej naglici sprejeto socialno zavarovanje. Reakcija skuša zaradi tega sedaj z uvedbo angleškega volilnega sistema pokvariti zmisel splošne volilne pravice. Če se ta načrt posreči, potem se reakciji ne bo treba bati več sodbe delavskih volilcev in bo takoj lahko pristopila k poslabšanju socialnopolitične zakonodaje. Zaenkrat je nasprotstvo proti popačenju dosedanje volilne pravice še veliko, zato smemo pričakovati, da bo morala reakcija, če bo hotela poslabšati socialno zavarovanje, nastopiti v odprtem boju, ker se ji zahrbtni naklep najbrže ne posreči.

Na Poljskem grozi diktatura. ki preti odpraviti ne le delavske politične pravice, ampak tudi socialnopolitične pridobitve. V Italiji imajo podporo za nezaposlene le na papirju. Delavstvo nima vpliva na zavarovanje in podpore so le majhne ter jih dovoljuje oblast po svoji volji in po političnem prepričanju. Delavci, ki so znani kot nasprotniki sistema, ne dobe podpore za nezaposlene. V severnih deželah je zavladal katastrofalen finančni položaj, ki utegne pospešiti borbo proti socialni politiki. Razmere v vzhodni in južno-vzhodni Evropi so nam itak znane. Povsod obstojajo močna stremjenja proti socialnopolitični in delavskovarstveni zakonodaji.

Tako se vrši boj proti socialnim pridobitvam po vsem svetu. V delavstvu je pa treba zbužati primerno samozavest in nado, da kljub neugodnim razmeram, krizi, nezaposlenosti in bedi vztraja. Zakaj kljub vsem naporom doslej nasprotniki socialne politike bistveno niso mogli nikjer uspeti. In ne smejo, ker doba zahteva izrazito izvajanje socialne politike in delavskega varstva,

Ordinacijske ure v ambulatoriju ekspoziturne OUZD v Mariboru.

Za splošne bolezni: od pol 8. do pol 10. ure dr. Wankmüller Alfonz; od 9. do 11. ure dr. Zakrajšek Karol; od 11. do 13. ure dr. Sekula Jože; od 15. do 17. ure dr. Zirn-gast Teobald.
Za notranje bolezni: od 8. do 9. ure in od pol 17. do pol 18. ure dr. Matko Ivan.
Za pljučne bolezni: od 14. do 16. ure dr. Valentin.
Za kirurgijo in ortopedijo: od 7. do 9. ure dr. Novak Ludvik.
Za ženske bolezni in porodništvo: od 9. do pol 11. ure dr. Toplak Franc.
Za otroške bolezni: od pol 14. do 15. ure dr. Valjavec Valerija.
Za očne bolezni: od pol 11. do pol 12. ure dr. Dernovšek Janko.
Za ušesne, nosne in boleni v vratu: od pol 12. do 13. ure dr. Furlan Jože.
Rentgenološki oddelek: od 11. do 12. in od 14. do 15. ure dr. Kovač Mila.
Bolniški nadpregledi: od 14. do 17. ure dr. Jankovič Franc.
Zdravniške komisije: ob 15. uri.
Za spolne in kožne bolezni: od 1/4 15. do 16. ure dr. Robič Hugon. (Ordinira na svojem domu na Kamniški cesti št. 2 in sicer v ponedeljek, torek, četrtek in petek.)

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

26

*Kaj bi si mogla povedati? Veličina trenutka, ki ju je spojil, ni našla ekvivalentnega izraza.

Megla okrog in okrog, mir, da so se slišale njune misli. Zato so bile vse besede tako nepotrebne. Misel je slišala, videla misel, objela se z njo, spojila se z njo, kakor se spaja izgorevajoče drevo z vesoljstvom. Noč, noč... tako globoka in neprodinna tema, da sta temo občutila kot pramater vsega, kot edino brezmejno in neizmerno večnost časa in prostora.

Udala sta se z vsem svojim bitjem Miru in Temi, praočetu in pramateri večnosti...

XIV.

O sreči, s katero so se opajale njune sanje, preden sta se našla, ni bilo niti slutnje.

Bežala sta drug pred drugim, bala sta se vsakega sestanka, dasi sta strastno hrepenela drug po drugem. Težko jima je bilo, ko sta ločeno hrepenela po uri svidenja, nič manj težko, ko sta nemo sedela drug ob drugem.

Vzroki in posledice.

Dosedaj izražena mnenja o vzrokih gospodarskega nereda so zelo različna in največkrat nepravilna. Vse, kar se pojavlja nezdravega, je gnoj iz vedno večjega in neozdravljivega čvora na telesu kapitalističnega sistema.

Jasno je, da je po vojni, v času popolnega gospodarskega zastanka, razdejanja na vseh koncih in krajih in radi pomanjkanja dobrin vseh vrst, nastala velikanska potreba, ki je takrat trgovina in industrija nista mogli kriti. To je imelo za posledico ustanavljanje tovarn in s tem v zvezi trgovin vseh vrst, ki so rastle kot gobe po dežju.

Naglo se razvijajoča tehnika, obogatena na izkušnjah iz svetovne vojne, je z zelo realnimi uspehi izpopolnjevala stroje za proizvodnjo v vseh panogah. Produkcija je strašno rastla in pričele so se ogromne zaloge blaga.

Ljudje so bili zaposleni in živeli dokaj dobro. V tem blagostanju so se množili in množili. Prirastek je bil velik, posebno ker se jim je dajalo vse-mogoče ugodnosti.

Potrebe doma so bile krite in evropski človek je stal zopet osvežen na dostojni in potrebni življenjski višini.

Do tu bi bila stvar v redu. Domač konzum je bil vsled splošnega blagostanja zelo dovoljen, dobiček, gonilna sila v kapitalistični proizvodnji, velik.

Pohlep po dobičku je naraščal. Ker pa domači konzum tega ni nudil in je produkcija že zdavnaj prekašala domače potrebe, je bilo treba tržišč izven mej Evrope. Položaj na zunanjih tržiščih Evrope je bil ugoden. Delalo se je s podvojeno silo, »civiliziralo« se je nekulture narode, jih navajalo na nove potrebe, vzrastle s civilizacijo in tako pospeševalo konzum.

Z neverjetnim izpopolnjevanjem produkcijskih sredstev in z vedno novimi iznajdbami, ki so omogočile porast produkcije in izboljšanje njene kvalitete, je počela naraščati konkurenca. Zlasti ostre forme je zavzel boj med ameriško in evropsko industrijo. Skoro istočasno začenja politično in gospodarsko osamosvojevanje narodov ter bojkotiranje inozemskih proizvodov na drugi strani. Pot, ki je šla dosedaj navzgor, je dosegla vrhunec in se spušča odslej navzdol.

Vsestransko cvetoč polet je začel mahoma zastajati, dobiček padati in porajati so se začele skrbi. Bili so to prvi nenadejani udarci za kapitalizem. Da bi kapitalisti ohranili dobiček kljub padanju produkcije in konzuma, so začeli zniževati plače svojemu osebju in delavcem, kar je imelo za posledico celo vrsto nemirov. Delavstvo pa, organizirano ali neor-

ganizirano, ni nikakor bilo kos sistematično organiziranemu kapitalističnemu režimu, ki se je naslanjal tudi na državno silo.

V obrambi svojih dobičkov je posegel kapitalizem po novem sredstvu, po racionalizaciji, to je izpopolnitvi tehnične organizacije obratovanja, da lahko nadomesti delovno silo in tudi sicer zmanjša obratne stroške.

Delavci in nameščenci so bili vrženi iz pisarn, tovarn, delavnic, pregnani iz polj na ceste, prepuščeni sami sebi.

Potom racionalizacije na ceste vrženo in za časa konjunktore silno pomnoženo ljudstvo je začelo tvoriti ogromen kader nezadovoljnih in brezposelnih. Ta pojav zavzema vedno večje dimenzije in je največja nevarnost za obstoječi kapitalistični sistem.

Industrija in trgovina, ki krijeta samo še eventualne tekoče potrebe in zaposlujeta zato samo neobhodno potrebno število delavcev z znatno znižanimi plačami, sta se naslonili v glavnem na naloženi kapital, ki je bil nabran v času konjunktore in hočeta živeti pod zmanjšanimi ugodnostmi kot za časa prosperitete.

Kapital pa, naložen v hranilnicah in bankah v prejšnjih letih, je bil razporejen in investiran ter je donasal za časa dobre konjunktore tudi visoke obresti.

Postala pa je stvar drugačna z izgubo zunanega trga. Radi rastoče brezposelnosti je v znatni meri padel tudi domači konzum. Ker ni bilo povpraševanja niti po najnujnejših življenjskih potrebščinah, so tudi padle na minimum cene domačih poljedelskih in živinskih proizvodov. S tem v zvezi je močno padla davčna moč, kar je osnovna podlaga vsake državne ali gospodarske samouprave. Država ni imela dohodkov, zato je morala znižati izdatke, v prvi vrsti plače. Z znižanjem plač se je zopet zmanjšal konzum in s tem v zvezi zopet zmanjšali dohodki države. — Dolžniki ne morejo vračati posojil, ker ne morejo vnovčiti svojih produktov.

Predvsem mora biti deležno vseh modernih pridobitev tehnike vse človeštvo, ne pa samo posamezniki. Kolikor več bo delal stroj, toliko manj bo delal človek in živel radi tega ugodnejše.

Gospodarstvo ne sme biti samo sebi namen, ono mora omogočiti socialni in kulturni napredek človeške družbe.

I. K.

Zasedanje društva narodov. V ponedeljek, dne 9. maja, se sestane društvo narodov k svojemu 67. zasedanju.

Brezposelno zavarovanje v Wisconsinu.

Združene države Sev. Amerike so znane kot država, v kateri sploh ne poznajo nikake socialne zakonodaje: niti na polju zaščite dela ali delavstva, niti na območju socialnega zavarovanja. Tu je izročen delavec na milost in nemilost kapitalistu — ali pa je prepuščen samopomoči. In kljub temu je delavsko gibanje v tej državi tako šibko, in ker je šibko, tudi ni te — zakonodaje!

Vendar je nedavno ena od 48 »združenih« držav napravila izjemo: to je Wisconsin. Ta država je že od nekaj časa močno socialistična: nje glavno mesto Milwaukee ima že dolgo socialističnega župana in ta država je dolgo pošiljala v ameriški parlament edinega socialističnega poslanca (glavno pok. s. Berger).

Ta novi zakon o brezposelnih odškodninah je prvi te vrste v USA in bo slovel kot pionir socialne zakonodaje v tej državi neomejenega kapitalističnega izkoriščanja. Zakon stavlja vsa bremena za predvidene odškodnine na rame industriji. Niti delavci niti država ne bodo prav nič prispevali. Zakon je bil že sprejet v posebnem zasedanju zakonodajne skupščine, ki jo je guverner države La Follette sklical posebej v ta namen.

Zakon omogoča industriji, da si v poldrugem letu ustvari lasten sistem odškodnin ob brezposelnosti. Ako ne bo do 1. jul. 1933 vsaj polovica delodajalcev uvedla prostovoljnega sklada za brezposelnost, ga bo kot obveznega uvedla država sama.

Po novem zakonu mora vplačevati vsak delodajalec, ki ni ustvaril lastnega sklada, najmanj 2% vseh mezdnih izplačil v državni sklad, kjer bo to vloženo na njegov račun. Ta rezerva se bo izplačevala brezposelnim delavcem, ki jim podjetnik ne more dati vsaj polovične zaposlitve. Obveznost vsake družbe je samo do višine vlog na njen račun. Odškodnine se omejujejo na 50% mezde, ali Dol. 10.— je tedenski minimum (torej najmanj Dol. 10.— tedensko). Izplačilne so največ 10 tednov. Vendar se doba določi po številu let prejšnje zaposlenosti. Ako ima podjetnik v skladu več kot 75.— Dol. rezerve za vsakega delavca, se mu plačila znižajo kot priznanje za podjetnika s stalnim delom.

Zakon določa dalje, da mora vsaka državna oblast dati brezposelnim prednost pri delu pri javnih delih in more uporabiti del odškodnine, ki bi jo delavec drugače dobival iz sklada, kot mezdo. Ako ni dela, je treba pozivati delavce, ki dobivajo odškodnino, na obisk strokovnih šol.

Zakon obsega ona podjetja, ki so v zadnjih štirih mesecih zaposlovala vsaj 10 delavcev in nameščencev.

Prof. Harold M. Graves, ki je član zgoraj omenjene zbornice in je predlagatelj tega zakona, zanimivo komentira ta zakon. Omenja, da izvaja — dasi so odškodnine zmerne — pionirsko delo. »Kakor podjetja zbirajo rezerve, da morejo v slabih časih izplačevati delničarjem dividende in obresti, tako naj jih zbirajo tudi za delavca, ki je bil postavljen doslej kar brez odpovedi na ceno. Zakon uvaja načelo, da mora industrija sama nositi stroške brezposelnosti. Odškodnina za brezposelnost pripada delavcu v imenu pravice, ne pa kot miloščina. Po zakonu meni država, da more industrija odpraviti mnogo brezposelnosti, ako posveti temu vprašanju vsaj toliko pažnje, kolikor jo je posvetila industrijalni tehniki. Od evropskih zakonov se ta zakon loči zlasti v tem, da prispeva tu samo delodajalec. Ta način bo po mnenju predlagateljev precej pripomogel, da bodo podjetniki sami omilili brezposelnost.«

Dasi skromen, vendar — začetek je!

—st—

Zbirajte za tisk. sklad!

Kamorkoli sta pogledala, povsod sta videla dvoje prelepih, smrtnožalostnih oči, kamorkoli sta se skrila, povsod ju je preganjala misel na Rosa. Saj jima ni Rosa nič očitala, niti neprijazne besede rekla, a njena žalost, o ta žalost!

Tanja je proti svoji volji doznala in spoznala, da so stvari, ki jim razum ne more do živnega, da so stvari, ki jim je računanje tuje, kakor je tuja severnim belinam pesem slavčikova. Razumela je, česar do teh dob ni mogla verjeti, kar je vsikdar zanikala: da je vendarle in kljub vsemu človek v stoletjih v tisočletjih napredoval na svojem potu navzgor vsaj za nekoliko milimetrov, vsaj za nekoliko korakov, da je človek vendar in kljub vsemu postal boljši, lepši. Nerada je premišljevala o etiki. V etiko ni verjela. Verjela je le v organizacijo. V tem hipu pa se ji je zazdelo, da je stala njena vera na trhljih tleh, kajti nepričakovano jo je obšla misel, da je organizacija sistemizirana etika, vtelesenje nekega etičnega sistema. Včasih je z bolnim obupom gledala na človeka, a v tem hipu se ji je razodelo, da je tisočletje človeka dvignilo višje, višje.

Zakon? Formalnost, je včasih dejala.

In zdaj? Zakon ji ne da užiti sreče do dna... Na dnu čaše uzre vedno v zrealu sladkoomamne pijače prst zakona... Ali je to res zgolj formalnost. Je, včasih je res zgolj formalnost, a vsikdar to ni — niti ni potrebno, da bi moral biti samo oblika! Mnogokrat je formalnost posledica zakona, nikakor ne bistvo, kakor ni delitev časa pogoj poletju, zimi spomladi in jeseni, marveč posledica neke sistematične razpredelbe planetov in nekega določenega gibanja planetov. Formalnost ni bistvo — mnogokrat pa je celo dokaz nečesa bistvenega v zakonu...

V glavi se ji je vse vrtelo. Ni mogla nehati premišljevati. Nekdaj je brala debato o etiki in zakonu.

Nekdo je trdil, da je etika nekakšna duša higijene, intelekt higijene... Neki kritik je skočil, namršil namišljene obrvi, ki jih ni imel, in se postavil v ničejansko pozo z desno nogo naprej, z rokami prekrizanimi na prsih, rekoč: etika je privilegij nadčloveka.

Pri tem je mislil nase. Vnela se je ljuta borba. Tanja je od vsega tega prerokanja prav malo imela, skoraj nič razumela. Po nekem notranjem na-

gibu pa je zaznala, da ni niti prvi niti drugi imel prav, kajti pojmi kakor higijena, nadčlovek so vendar odvisni od intelekta, tukaj pa je nekaj silnejšega od razuma, nekaj močnejšega.

Razum ji je venomer šepetal, da je otročja, naivna, ker se počuti tako zelo nesrečno, da vsi razlogi govorijo za njeno srečo, ugodno in prijefno občutje...

Nenadno ji je prišla na pamet še ena vroča beseda iz tiste debate:

— Morala je tradicija intelekta!

Tako se je vse dneve in noči lovila v labirintu misli, domislekov, a izhoda ni bilo.

Hotela je postati religiozna, hotela je nasilno obnoviti v sebi vero iz otroških let, ko je verjela v osebnega, pravoslavnega Boga, hotela je postati članica organizirane, uniformirane religije, ki se imenuje: cerkev.

Zaman! Tudi tu ni našla tolažbe. Niti najrahlejšega občutja skupnosti s cerkvijo ni mogla najti; morala je bežati pred njo.

Težak občutek ji je venomer vso notranjost pritisikal k tlom.

Kaj je ta občutek? — To je človek, ki se vzpenja proti soncu, ji je odgovarjala nevidna moč!

Doma in po svetu.

Zaključek 16. mednarodne konference dela. Dne 30. aprila je bila zaključena 16. mednarodna konferenca dela v Ženevi. Delavska skupina je stavila na tej seji resolucijo, v kateri se mednarodni urad dela in vlade pozivajo, da določijo velikopotezen program javnih del za pobijanje krize in nezaposlenosti. Resolucija dalje pozivlje Društvo narodov in mednarodni urad dela, da se udeležita lausanske konference, kjer naj se končno uredi vprašanje vojnih dolgov in reparacij, urede valutna in kreditna vprašanja in naj se dela na uvedbo mednarodne valute v svrhu gospodarske stabilnosti. Sklepajo naj se meddržavne pogodbe, da se zviša konzumna zmožnost širokih plasti in uredi trgovski odnosi. Resolucijo je sprejela konferenca s 73 glasovi proti resoluciji je bilo 7 glasov.

Poraba alkohola v Jugoslaviji. »Prager Presse« poroča po glasilu abstinentov, da se porabi v Jugoslaviji okoli 600 milijonov litrov alkohola v vrednosti 3 in pol milijarde dinarjev. Za žganje se izda 1320 milijonov, za vino 1200 milijonov, za pivo pa 1240 milijonov dinarjev.

Jesenska umetnostna razstava. V okviru jesenskih razstavnih prireditev priredi urava vselej umetnostno razstavo »Žena v slovanski umetnosti«. V poštev pride zlasti ženski pokret. Razstave se zamože udeležiti vsi slovenski likovni umetniki. Sprejme se prodane in neprodane umetnine. Prevozne stroške plača razstavljalca, vendar je odvoz po železnici brezplačen. Razstava se vrši od 3. do 12. septembra. Zadnji prijavitni rok je 30. junij. Udeležba je brezplačna do števila 10 umetnin. S prijavo naj se po možnosti pošljejo fotografije umetnin, namenjene za razstavo v delno uporabo za reprodukcije. Predvidene so tri denarne I. nagrade.

Prepoved praznovanja prvega maja. V Romuniji so oblasti prepovedale praznovanje prvega maja. Dovolili so pa shode v zaprtih prostorih po mestih.

Dunaj v praznični obleki. Proslava prvega maja je na Dumaju sijajno uspela. Stotisoče Dunajčanov je bilo na cesti in v ogromnem sprevodu. Pred magistratom je bila tribuna, mimo katere je tri ure pasiral sprevod, ki se je zlivljal iz dveh sporednih ulic na trg. Nekaj delavskih pesmi je zapel delavski pevski zbor, ki je štel 4000 pevcev.

Parlamentarne volitve v Avstriji bodo najbrže jeseni. Leto 1932 je torej leto volitev.

Omejitve uvoza v Avstrijo. Glavni odbor v avstrijskem parlamentu je te dni na svoji seji sprejel predlog, da se omeji uvoz v Avstrijo. Prepoved uvoza se nanaša na zaklano živino, perutnino, mlečne izdelke, šampanjec itd.

Milijonarji na Čehoslovaškem. Na Češkem so izvedli delno oddajo imetja ter pri tem ugotovili že leta 1919 1953 milijonarjev. Več kot dva milijona imetja ima 721 oseb. Imetje vseh teh milijonarjev znaša 8737 milijonov Kč ali 11 milijard dinarjev, to je 9 odst. imetja vsega češkega prebivalstva.

Nemški velekapitalistični list o komunistih. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi o komunistih naslednje: »Kar se tiče komunistov, oni v gotovih mejah morejo vršiti prav koristno vlogo za državno-politično življenje. Komunisti morajo prepričati, da socialna demokracija ne dobi premoči. Oni so tako dolgo za kapitalistično državo jako važno orodje, dokler delujejo kot klin v mesu socialne demokracije.« — To so odkrite besede. Pri nas tako odkritih besed še nismo slišali, pač pa delajo mnogi v tem zmislu, ki hočejo okrepiti kapitalistično fronto.

V Zürichu socialistična uprava. Dne 17. aprila t. l. je dobila socialnodemokratska stranka pri naknadnih volitvah v veliki Zürich (s priključnimi kraji) 12 mandatov, meščanske stranke pa 9. Uprava mesta je s tem prešla v socialnodemokratske roke.

Socialni demokrati imajo sedaj 75 mandatov, meščanske stranke in komunisti pa imajo le 66 mandatov.

Francoski radikalni socialistični poslanec smrtno ponesrečil. Pri volitvah dne 1. maja se je pri nekem avtomobilskem trčenju smrtno ponesrečil radikalni socialistični poslanec Jean Ossolo.

Nov atentat v Mandžuriji. V bližini mesta Kirina so uporniki razstrelili nek železniški most baš v trenutku, ko je privozil vlak. Eksplozija je bila tako silna, da je zahtevala 23 smrtnih žrtev. Japonci seveda zopet dolžijo tega dejanja ruske emisarje.

Sporazum med Kitajsko in Japonsko. Komisija za premirje v Šanghaju je predlagala dodatek k dogovoru o premirju, da se mora vsaka kršitev premirja obsoditi. Z dostavkom sta obe državi zadovoljni in je upati na poravnavo spora.

Domače kramljanje.

Življenje posameznika in družbe se izpopolnjuje s pridobitvami delovskega duha. Pračlovek je živel v duplini in je z rokami lovil divjačino. Način svojega življenja je vedno izpopolnjeval s pridobitvami svojega uma. Najprej si je napravil orodje iz kamna, lesa, kosti, nato iz kovine, katero je vedno izpopolnjeval. Tudi svoje bivališče je izpopolnjeval stopnjama, kakor je pač izpopolnil orodje.

Tako smo prišli do sedanjega načina gradnje hiš iz armiranega betona, oziroma železa. Spoznali smo veliko vrednost enostavnih linij v stavbstvu, kakor tudi pri opremitvi stanovanj, to je pohištvo. Zavrgli smo ves kič, ki so ga stara stanovanja polna, ker ljubimo solčno svetlobo, čist zrak in čim manjšo zamudo časa s snaženjem stanovanj, da imamo dovolj časa za uživanje delovskega bogastva. Glavna lastnost vseh velikih del posameznih človeških genijev je enostavnost in preprostost.

Tudi naša oblačila se ravnavajo po teh zakonih znanosti in je zato iz razvoja naše obleke tudi mogoče brati zgodovino človeške civilizacije.

Upoštevajo se le še delovne sposobnosti, ne pa iznajdljivosti v našem življenju. Za to zadnje je vsako leto določen poseben čas, ki ga imenujemo v koledarju pust, oziroma predpust.

Kako je pa z nami?

Zakaj prisegamo?

Priseganje pri Bogu je že star običaj in ga poznamo že iz sv. pisma starega zakona. Vemo tudi, da je Kristus nastopil proti prisegi, verjetno, ker je smatral prisego za profanacijo pojma. V nekaterih državah, kjer je izvedena ločitev cerkve od države, se je prisega zamenjala z navadno obljubo, ki se izvrši z roko, vanjem. Toda to samo mimogrede. Važnejša je ugotovitev, zakaj nam to služi. S priseganjem, ozir. obljubo zagotovimo delodajalcu, da bomo vestno vršili svojo službo in se pokoravali zakonom ali službenim predpisom. Nadalje se tudi sodišče poslužuje prisige, da z njo prisili pričo k resničnemu opisu dejanja.

Ločiti pa moramo še prisiljeno in prostovoljno prisego.

Odkar se uporablja prisega, oz. zaobljuba, pa se tudi kaznuje onega, ki prelomi dano prisego, oziroma po krivem priseže. Zato so določene težke kazni, ker se z njimi hoče očuvati svetost, oziroma resnost prisege ali zaobljube. Tako odpusti delodajalec iz službe uslužbenca, ki se ne pokorava navodilom, služi krivično itd.

Za vojake, ki prelomijo prisego, je v vojnem času določena smrtna kazen.

DELAVSKA AKADEMIJA

na kateri bodo sodelovala vsa mariborska delavska kulturna društva, se vrši v soboto, dne 7. majnika ob 20. uri v veliki Unionski dvorani z izbranim sporedom. Sodružice, sodrugi in prijatelji delavskih kulturnih organizacij, udeležite se te prireditve polnoštevilno!

Društva odstavijo na občnih zborih odbor ali samo predsednika, oz. posamezne odbornike, ki niso postopali po društvenih pravilih in izrabili dano zaupanje.

Zgodovina je tudi bogata na enakih slučajih.

Ako zahteva kdo od tebe prisego, oziroma zaobljubo, stori to samo tedaj, ako veš, da boš obljubljeni lahko izpolnjeval. Ako pa obljubo prelomiš in jo izrabiš radi osebnega koristolovstva in to še posebno v javnem življenju, bodo s teboj obračunali tisti, ki so ti zaupali.

Spominjam se, da nas je že učitelj v ljudski šoli svaril pred nezmernostjo v jedi in pijači. Za zdravje je tudi nevarno uživanje škodljivih — strupenih snovi.

Pogosto se pojavljajo slučaj, da osebe radi nezmernega zavžitja kuhinjskih dobrot ali strupenih snovi vzlic takojšnji pomoči — izpraznitvi želodca — podležejo učinkom nepravilnega prehranjevanja.

Enake pojave lahko opazujemo v prenešenem pomenu tudi v človeški družbi, oziroma v njenih posameznih pravnih skupinah.

Le brskajmo pazljivo po zgodovini in iščimo vzrokov posameznim katastrofam v človeški družbi.

Strup uniči star organizem — na njegovih razvalinah pa vzklije novo življenje.

olala.

Maribor.

Nadaljevanje predavanja za nameščence. V petek, dne 6. maja ob 20. uri bo v dvorani Delavske zbornice, II. nadstropje, dr. Avg. Reisman nadaljeval svoje predavanje o določilih novega obrtnega zakona. V petek bo predavatelj predaval baš ona določila zakona, ki posegajo najusodnejše v življenje vsakega nameščence. Vstop je vsakomur prost in priporočamo obisk predavanja tudi onim, ki niso slišali prvega dela.

Velike obljube, malo dejanj. V našem mestu se v poslednjih letih kaj radi delajo veliki načrti, ki pa ostanejo po večini le na papirju; pohorska železnica, carinsko poslopje, gradnja cest itd. Vse to se je oficijelno in poloficijelno že obečalo srečnim mariborskim občanom, ki so z zadovoljstvom gledali v bodočnost. Vsem tem obljubam in velikopoteznim načrtom pa se je lansko leto pridružila še nova radost in sicer, da se bo končno vendar zgradila toliko potrebna šola v magdalenskem predmestju. Mestna hranilnica je namreč ob priliki proslave 60-letnega obstoja tega zavoda obljubila prispevati 4 milijone dinarjev za to zgradbo. Z zgradbo šole, za kar je bil že določen gradbeni prostor, bi se moralo pričeti že spomladi. Sedaj pa o gradbenih pripravah ni ničesar čuti. Kako potrebna je nova šola v magdalenskem predmestju, menda ni potrebno še posebej povdarjati, že samo dejstvo, da so vse šole prenapolnjene in pa velika opasnost, v kateri se šolarji nahajajo, ko morajo pasirati številna nevarna prometna križišča, preden dospejo v oddaljene šole na levem bregu, je pač dovolj tehten vzrok, da bi se načrt nove šolske zgradbe realiziral. Upravičeno se zato občani vprašujejo, ali morda ne bo gradnja šole ostala samo obljuba. Zato je čas, da mestno načelstvo nekaj ukrene, predvsem pa, da zadevo pojasni.

Pogreba s. Požavko-ta, ki se je vršil v soboto, dne 30. aprila, se je udeležilo mnogo občinstva. Zlasti so bili dobro zastopani delavski kolezarji, ki so s svojo udeležbo najbolje dokazali, kako priljubljen je bil pre-

Razno.

Charles Darwin. Dne 19. aprila je minilo 50 let, odkar je umrl slavni prirodoslovec in biolog Charles Darwin. Darwin je postavil tezo, da izhaja vse življenje, ki nas obdaja, iz razvoja. Razvoj živih bitij smatramo danes za splošni zakon narave. Logično tej tezi je nastala takozvana descendenčna teorija, ki uči, da se razna svojstva podedujejo in izpopolnjujejo ter mešajo v rodovih živih in neživih bitij. Ista teza je tudi rodila selekcijsko teorijo, ki uči, da se v razvoju družijo jačja bitja in stvari v svrhu razmnoževanja, kar ima za posledico, da slabeyši organizmi odmirajo. Pred dobrimi sto leti je veljalo načelo, da se vrste živih bitij in stvari (rastlin itd.) ne izpreminjajo. Darwinov nauk pa to naziranje izpodbija ter uči, da je mogoče potom razvoja vzgojiti iz današnjih organizmov najrazličnejše nove organizme. Darwin je dokazal v obsežnih knjigah in s poizkusi, da je njegovo naziranje pravilno. Živa bitja in drugi organizmi se neprestano prilagojujejo razmeram in potrebam, ki jih imajo, čeprav teh izprememb ne opažamo v krajši dobi. Darwin je postavil pravzaprav dva nauka, ki utemeljujeta navedeni razvoj. Rekel je: Vsa živa bitja in organizmi se bore za obstanek, to je, se prerajajo in izpreminjajo, da si lažje zagotovijo življenje, si osvajajo nova svojstva in primerne organizme. Drugi del njegove teorije pa je prirodna izbira pri razmnoževanju, to je, jačji organizmi se družijo v svrhu jačjega naraščanja. Ti dve tezi, ki sta danes priznani, imenujemo navadno darvinizem. Darwin je bil bogataš ter je sam potoval po svetu okoli trideset let ter opazoval in študiral. Njegovi nauki so sad tega dela in truda.

minuli društveni član in soustanovitelj I. delavskega kolesarskega društva. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil s. Pelikan z lepim, v srce segajočim govorom, delavsko pevsko društvo »Frohsinn« pa je odpelo žalostinke. S smrtjo požrtvovalnega s. Požavka je delavsko kolesarsko društvo zgubilo vrlega člana.

Zaključek »Pomožne akcije«. Pod predsedstvom župana dr. Lipolda se je vršila dne 30. aprila v mestni posvetovalnici seja glavnega odbora »Pomožne akcije« za siromašne sloje mesta Maribor. Na seji je bilo podano poročilo socialno-političnega urada mestnega načelstva o »Pomožni akciji«. Skupnih darov v gotovini je bilo Din 335.706.— (v tej vsoti je zapopaden tudi prispevek mestne občine v iznosu Din 136.000.—), do čim se ceni vrednost daril v naravi na Din 200.000.— Vseh podpirancev je bilo 1789. Največji izdelek se nanaša na prehrano, in sicer 218.803 Din. V treh kuhinjah (ogrevalnici, ljudski in javni kuhinji) se je izdalo tekom starih mesecev brezplačno 142.968 porcij hrane. Mnogo družin je prejelo pomoč v kurivu, obleki in obutvi ter v ostalih življenjskih potrebščinah. V najnujnejših primerih se je nudila pomoč tudi v denarju, predvsem kot prispevek k najemini. Glasom tozadavnega pravilnika je prenehala »Pomožna akcija« 1. maja 1932. Po sredstvih, kolikor so še na razpolago, se bo po 1. maju nudila pomoč samo še najnujnejše potrebim, predvsem v prehrani. Župan je naglasil, da se je vršila nad podpiranci točna kontrola in da so bile zlorabe le redke izjeme. Končno se je zahvalil vsem darovalcem in sodelavcem, ki so pripomogli, da je akcija uspela.

Izkoristite

ugoden nakup ostankov v TEKSTILBAZARJU v Mariboru / Ostanki, meter po Din 6.—, 7.—, 8.—, 9.— in 10.—.

Predavanje »Ljudske univerze«. V petek, dne 6. maja, predava dr. Holzapfel iz Dunaja o ekspediciji dr. Vegenerja v Grönlandijo.

Avtomobilska nesreča. V petek, dne 29. aprila, so bili na Trgu Svobode povozeni usnjarski delavec Pinterič Jurij, vdova Jeram in njena hčerka. Pri križanju dveh avtomobilov so prišli vsi trije pod nek osebni avtomobil, pri čemer je bila vdova Jeram težje, njena hčerka in Pinterič pa lažje poškodovana. Ponesrečenci so bili takoj odpremeni z avtomobilom v splošno bolnico.

Ljudsko delo za nedržavne ceste za leto 1932. Radi sestave seznama za uporabo ljudskega dela za nedržavne ceste se ponovno pozivljajo vsi denarni zavodi, tovarne, trgovine, obrtniki in vsi delodajalci vobče, da nemudoma prijavijo pri mestnem knjigovodstvu, Slomškov trg 11-II, soba št. 4, med 8. in 12. uro vse svoje uslužbenke neglede na spol. Na seznamu naj navedejo ime uslužbenca, poklic, bivališče, rojstno leto in višino v letu 1931 vplačanega uslužbenkega davka.

Mestni avtobusni promet pomnoži voznje ob nedeljah in praznikih na progi Maribor—Ruše, in sicer: prvi voz ob 15. uri z glavnega kolodvora, oziroma ob 15.10 uri z Glavnega trga. Odhod iz Ruš ob 16.30 uri, drugi voz z Glavnega trga ob 17.45 uri do Bistrice; odhod iz Bistrice ob 18.15 uri, iz Limbuša ob 18.30. uri. Druga voznja se vrši le ob lepem vremenu.

V stranskih ulicah cenejše kupujete, nego v prometnih. Kupujte v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6, da se o tem prepričate.

Celje.

Prosvetni večer »Svobode« se vrši v soboto, dne 7. maja 1932, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma v Celju. Na sporedu je godba, petje, recitacije ter igra. Ker je spored zelo pester, se vabi vse delavstvo, da se tega prosvetnega večera polnoštevilno udeleži.

Smrtna kosa. V petek, dne 22. aprila, je preminul mladi s. H. Blaznik. Pokojni je bil član »Svobode« ter je udeleževal pri pevskem odseku. V četrtek 21. 4. 1932 se je udeležil dramatičnih vaj, a nihče ni mislil, da so bile to njegove zadnje. Zelo smo bili presenečeni, ko smo zvedeli, da ga je drugi dan zadela kap. Pokojni s. Blaznik je bil med

članstvom kakor tudi med ostalim občinstvom priljubljen, kar je dokazal v polni meri njegov pogreb. Pevci »Svobode« so mu v slovo zapeli dve žalostinki. Počivaj mirno, dragi sodrug, preostalih pa naše sožalje!

Ptuj.

Znižanje prejemkov državnim uradnikom s 1. aprilom in tudi vedno slabše socialne in ekonomske razmere uradništva so dovedle do tega, da so se državni uradniki in drugi nameščenci v Ptuj začeli gibati in premišljati, kako bi si svoj položaj izboljšali. V okvirju Nabavljalne zadruge državnih nameščenecv se je vršil pretekli teden sestanek. Razpravljati bi se moralo na tem sestanku o tem, kaj bi kazalo podvzeti za izboljšanje položaja prizadetih, kako stališče naj se zavzame v vprašanju zaščite uradništva pred visokimi stanovanjskimi najemninami. Prešlo pa se je preko tega takorekoč brez razprave. Izvolil se je sicer petčlanski odbor, ki naj z resolucijami prosi na pristojnih mestih za zaščito uradništva. Nacionalna društva in druga, v katerih je uradništvo včlanjeno, kakor tudi uprave meščanskih listov pa so sklenili pozvati, naj uradništvo znižajo članarino in naročnino. Tako se je na tem sestanku razpravljalo o potrebi izboljšanja položaja. Razmotrivanja nekega javnega delavca o potrebi uvrstitve zavednosti organizirane gibanja niso našla odziva.

Senovo-Rajhenburg.

Redni občni zbor podružnice »Svobode« se je vršil v nedeljo, dne 24. aprila t. l., v znamenju redukcije in krize. — Ravno v polnem razmahu, ki je obetal lepe nove uspehe podružnice, se je 1. marca t. l. reduciralo pri rudniku 300 rudarjev, in tako razblinilo vse poštreno delo, ki je stalo Svobodaše mnogo, mnogo truda, da so prebili led v tem delavskem revirju. Tajnik s. Baraga je podal sledeče poročilo za leto 1931: Podružnica je vprizorila 3 igre in 1 gostovanje v Sevnici s sodelovanjem delavske godbe. Kapelnika in nečlane delavske godbe je vsakokrat honorirala. Čisti dobiček vseh iger je znašal Din 759.—, kljub temu, da »Svoboda« ni imela onih ugodnosti kot druge kulturne organizacije. Nadalje je priredila z delavsko godbo 5 izletov in 2 promenadna koncerta, 1 predavanje in 1 družabni večer s pogostitvijo članov obeh društev. Knjižnica je med letom obogatela za Din 1215.—. Poverjenik »CD« s. Baraga je izkazal tudi člane te prepotrebne družbe na kulturnem polju delavstva, katerih število znaša 100, kar ni malenkost za naš kraj. Izmed teh članov je 2/3 inteligentov, ostali so delavci. Z redukcijo 300 rudarjev in okoli 20 nameščenecv je nastal zastoj v dru-

žabnem življenju in ni mogoče novemu društvu v revirju aktivno delovati. Iz čistega dobička se je tudi razdelilo podpore 4 brezposelnim rudarjem in članom Svobode po 300 Din. V novi odbor podružnice so bili z majhno spremembo izvoljeni sledeči ss.: Petrič Ludvik, predsednik; Baraga Ivan, tajnik; Brenc Rudolf, blagajnik; namestniki: Karlovšek Jože, Sinkovič Pavla (knjižničarka) ter Vučnik Alojz; v nadzorstvo: Rihter Jože, Brenc Karl, Zupanc Franc in Škrabl Vinko. Na vse one aktivne člane reducirance, ki so se poštreno udeleževali v Svobodi, apeliramo, naj jim bode vedno pred očmi delavska čast in ponos in naj gredo kljub tej vihri vedno naprej za ciljem v boljše bodočnost delavskega razreda z geslom: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Kranj.

Naša podružnica »Svobode« je dne 24. aprila 1932 zaključila prvo četrtletje svojega delovanja s tem, da je kot zadnje predstavo uprizorila veseloigro »Kontrolor spalnih vozov«. Predstava je bila sicer v naglici naštudirana, vendar pa so posetniki odšli zelo dobre volje, razpoloženi in smejoči se. — Igralci so storili svojo dolžnost, z voljo, započeto delo nadaljevati. Če pregledamo prošlo delovanje podružnice, moramo konstatirati, da je bilo delo plodno. Uspeh posameznikov, ki so se zlili v eno samo celoto, tvorijo že močan kader, preko katerega ne bodo mogli iti molče tisti, ki so dosedaj gledali delavstvo le pomilovalno. Na novo postavljenem gledališkem odru se je uprizorilo šest predstav, in sicer: »Kralj na Betajnovi«, »Očiščenje«, »Favn« in »Kontrolor spalnih vozov«; vsi igralci so bili začelniki, vendar so premagali vse težave diletantizma. Vršila so se štiri predavanja, in sicer: O socialnem zavarovanju, prekooceanskem parniku, tuberkulozi ter o razpotju dveh kultur. Pevski zbor, po številu 24, se lepo razvija pod agilnim pevovodjem sodr. Viherjem. Dosedaj je naštudiral 10 zborov, same delavske in narodne pesmice, ki so prav lepo zaokrožene, četudi so pevci novinci v zborovem petju. Knjižnica se polagoma izpopolnjuje. Dosedaj šteje 250 knjig; niso prvovrstne, zato bo treba vsekakor še posvečati veliko pažnjo pri izbiri, da se delavstvo privadi na lepo knjigo. To je nekak kratek pregled delavskega kulturnega gibanja iz središča gorenjske metropole, ki pa seveda gre nevzdržno naprej. Prihajajo solnčni dnevi, dasi so letos nekoliko počasni. Vendar upamo, da se ne bodo nad nami vedno podili sivi in črni oblaki, temveč da bodo zopet zeleneli kostanji in bukke v gozdu, da se bo delavstvo vendar lahko na zelenem mahu nekoliko ur odpočilo od strašnih vsakdanjih skrbi. Naše geslo poleti bo: Dajmo otrokom in sebi gorkega solnca!

Občni zbor »Svobode«. V nedeljo, dne 8. maja ob 9. uri dopoldne se vrši redni občni zbor »Svobode« v dvorani hotela »Nova pošta« z obi-

čajnim dnevnim redom. Člani se pozivajo, da se ga zanesljivo udeleže.

Guštanj.

Resna beseda kovinarjem. Ker se že dolgo časa nismo oglašili v javnosti, izgleda, da je pri nas vse v redu. V resnici pa le ni tako. Dela se še vedno po štiri dni v tednu, še vedno je zaslužek isti kot smo poročali zadnjič v našem časopisu. Se ni izgleda, da bi se kaj izboljšalo. Ko smo pa čitali v časopisih o postopanju industrijevcev KID na Jesenicah, se je tudi naše delavstvo zganiilo. Delavci vidijo, da se podjetniki in karteli ne ozirajo na delavce, ampak le na dobiček. Če bi jeseniški kovinarji ne bili tako močno združeni v svoji strokovni organizaciji in pripravljeno braniti svoje interese, bi jim šlo slabo. Kaj pa mi? Marsikdo pravi, »jaz bi se organiziral, pa nimam denarja.« drugi zopet tarna, da mu žena ne pusti, tretji pa pravi, da organizacija itak nič ne naredi. Ti praviš, da nimaš denarja, da bi plačal organizacijo; ali se ne zavedaš, da če podjetnik ve, da nisi pripravljen braniti se, pa ti reducira plačo. Poprej nisi imel par dinarjev za organizacijo, potem pa lahko »pogrešaš« tudi sto dinarjev. To povejte svojim ženam. Kadar te bo podjetnik vrzel na cesto (poglej na Jesenicah), kadar ti bo podjetje odpovedalo kolektivno pogodbo, ti pa ne boš organiziran. Kako bo s teboj, kadar boš videl, da bodo drugi dobili pomoč ali podporo, ti pa boš gledal skozi prste. Tedaj pa reči svoji ženi: Sedaj pa pojdi, pa prinesi živeža za otroke in pa za naju. Ako pa ti praviš, da je organizacija za nič, potem vedi, da si ti sam za nič, ker organizacija si ti. Če boš ti storil svojo dolžnost, bo organizacija tudi storila svojo. Ne čakaj, da ti bo kdo drugi delal čudeže, če jih tudi ti ne moreš delati. Ali ne veš, da če nisi organiziran, da daješ potuho podjetniku, da se igra s teboj. Ti pa klečeplaziš in javkaš, da ti slabo gre, ker se ne zavedaš, da je le potom strokovnih organizacij mogoče priboriti si izboljšanje življenjskih pogojev. Ali ne pojmiš, da če nisi organiziran, si sam, če si pa v družbi, pa je vas več in da vas več lažje kaj napravi kot pa en sam. Pa se izgovarjaš, ko bodo drugi pristopili, boš na ti tudi. Ne čakaj, da pride gora k tebi, ko nikdar ne bo prišla. Iboš moral je ti na goro, če jo boš hotel videti. Ne čakaj, da boste vsi naenkrat na gori, glej, da boš ti prvi. Ti praviš, kadar boš videl, da bo organizacija kaj napravila, da boš tudi ti imel dobiček, tedaj da boš pristopil. Če bi posamezni funkcionarji organizaciji mogli takšne čudeže delati, bode prepričan, da bi že zdavnaj naredili, da bi se celokupnemu delavstvu ne godilo tako slabo, kakor se mu. Bode prepričan, da zaupniki ali funkcionarji ne morejo in ne smejo zahtevati več kakor zahteva delavstvo. Ti praviš, da je treba preveč plačevati. Če boš plačal en dinar na teden, ti bo organizacija tudi samo en dinar mogla plačati za slučaj potrebe na teden. Takšni izgovori so samo dokaz tvoje nezavednosti. Saj marsikateri dinar vržeš po nepotrebnem iz žepa. Zavedaj se, koliko gorja si napravil s svojo nezavednostjo sebi in drugim. Tvoj sotrpin mora trpeti zaradi tebe. Ali te ni sram, da te imajo za divjaka, ki ne pozna nobene discipline in organizacije? — Če pristopiš v organizacijo, pa vztrajaj v nji, ne pa, da boš plačal samo en mesec ali dva, potem pa zahtevaš, da bi morala organizacija storiti vse, kar si želiš. Torej vztrajaj in pomagaj delati, pa boš videl, kaj bo. Naj ti bo za vzgled tisti, ki je že 50 let nepretrgoma organiziran, pa še nobene podpore ni zahteval in je le za to organiziran, ker ve, kam spada ter čaka, da se boste tudi še tisti spametovali, kateri še ne veste, kam spadate. Ne čakaj, da te bo nekdo drugi rešil. Če bi bik vedel, da je on močnejši kot mesar, bi se ne dal nikdar pobiti. Odvrzi nam nasprotno časopisje, pa čitaj delavske liste, da bo vzrastla v tebi delavska zavest in prepričanje.

MALA NAZNAVILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenine etc. priporočja po jako nizki ceni tvrdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kosmetični predmeti, potrebščine za otroke, nogavice, rokavice, ročna dela in krojaške potrebščine.

FRANC ŠKOF,
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Z A B I R M O!

Otroške nogavice par 3-50	Samoveznice svilenе 7-
Moške nogavice par 3-50	Otroške čevlje, ia us-
Damske nogavice par 6-50	nje, črne, rjave, par 24-
Damske flori par 10-	Sandali za otroke par 22-
Moške srajce kom. 25-	Venci za birmanke od
Moške spodnje hlače 15-	Din 10- naprej
Čipke m od Din 1- naprej	Svileni traki v vseh
Trdi ovrtniki kom. 8-	barvah m od Din 1- naprej
Mehki ovrtniki kom. 5-	kakor tudi vse vrste drugih predmetov po najnižjih brez-
	konkurenčnih cenah.

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“
Lastnik A. Pristernik / Maribor, Aleksandrova 19

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2%
proti trimesečni odpovedi.